

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Шосткинський інститут Сумського державного університету
Управління освіти Шосткинської міської ради
Виконавчий комітет Шосткинської міської ради

ОСВІТА, НАУКА ТА ВИРОБНИЦТВО: РОЗВИТОК І ПЕРСПЕКТИВИ

МАТЕРІАЛИ

І Всеукраїнської науково-методичної конференції,

присвяченої

*15-й річниці заснування Шосткинського інституту
Сумського державного університету*

(Шостка, 21 квітня 2016 року)

**Суми
Сумський державний університет**

УДК 811.111:373.7

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ІДИОМ НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ ДЖОНА ГОЛСУОРСІ «ВЛАСНИК»

О. В. Білоус

Вінницький гуманітарно - педагогічний коледж

210019, м. Вінниця, вул. Нагірна, 13

lesiabilous@mail.ru

Фразеологізми становлять значні труднощі для дослідження, тому що вони не піддаються чітким класифікаціям і рубрикаціям. У жодному розділі мовознавства немає такої кількості спірних питань і такого різнобою в термінології, як у фразеології [2, с. 96]. Навіть питання про місце фразеології серед інших мовних систем дискутується в науці, не говорячи вже про питання щодо обмеження складу фразеологічних одиниць, фразеологічного значення і т. ін.

У даній роботі за мету поставлено вияв базового набору фразеологізмів у романі Джона Голсуорсі «Власник» та способів його перекладу українською мовою (на матеріалі перекладу роману Олександром Терехом, виконаного у 1982 р).

Об'єкт дослідження становлять фразеологічні відповідності перекладу фразеологічних одиниць. Методами дослідження є: метод опису, зіставлення, компонентного та контекстологічного аналізів та метод словникової дефініції.

У "Сучасній термінологічній енциклопедії" зазначено, що фразеологізмами варто вважати "стійкими, зв'язаними єдністю змісту, відтворювані в мовленні сполуки або висловлення, які ґрунтуються на стереотипах етновідомості і є репрезентами культури народу, характеризуються образністю та експресивністю" [1, с. 35].

Як відомо, загальноприйнятою у вітчизняному перекладознавстві стала класифікація перекладацьких співвідношень перекладу фразеологічних одиниць, запропонована В. Н. Комісаровим в його відомій роботі «Теорія перекладу (лінгвістичні аспекти)» [3, с.153]. Відзначаються три основні типи перекладу ідіоматичних одиниць: повно-еквівалентний, частково-еквівалентний та неідіоматичний. Отже, проілюструємо цю класифікацію прикладами з роману Джона Голсуорсі «Власник»:

• Повно-еквівалентний переклад біблійної ідіоми:

Ідіоматичні одиниці біблійного походження вживаються автором, коли йдеться про тих з його персонажів, в яких можна було б умовно назвати більш витонченими, аніж їхнє оточення. Такими є, наприклад, старий та молодий Джоліон, та дружина Сомса Форсайта Айріні. Коментуючи ситуацію з заручинами онуки Джун та бідного архітектора Босіні, старий Євангелія «вмивати руки».

"You're all alike: you won't be satisfied till you've got what you want. If you must come to grief, you must; I wash my hands of it." [4, p.65].

Як ми бачимо у перекладі, біблійна ідіома англійської мови передається в українському варіанті відповідно ідіомою мови перекладу, на що наголошував ще В. Н. Комісаров:

«Усі ви однакові: не втихомиритеся, аж поки не доможетеся свого. Хочеш набратися лиха – хай буде по-твоєму, а я умиваю руки.» [2, с.60].

• Частково-еквівалентний переклад з використанням прийомів компенсації та смислового розвитку:

He seems to me a poor thing. I should say the grey mare was the better horse!" [4, с.123].

Мені здається, ні риба ні м'ясо. От побачите, він буде у неї на поводі [3, с.99].

Цікаво відзначити, що перекладач впорався блискуче з нелегкою задачею. Адже перша з виділених ідіом не є зоонімною в оригіналі; друга має ідіому-відповідник в українській мові цілком сталого, але не зоонімного характеру: «бути на поводі у когось». Перекладач використовує прийом компенсації – він перекладає першу ідіому, вживаючи зоонімний компонент «ні риба, ні м'ясо», і таким чином зберігає колорит першотвору.

• Неідіоматичний переклад з використанням прийому цілісного перетворення:

“You shall walk up the pyramids of Egypt!” he growled. “At your peril you advertise! I wish I had only offered you a sovereign instead of ten pounds. Give me back nine pounds I’ve a use for it.” [4, c.116].

«Отакої! – буркнув він. – І не думайте звертатися до газети! Чого я не дав вам один соверен замість десяти фунтів! Віддайте мені дев'ять фунтів назад. Мені потрібні гроші» [3, c.217].

В останньому прикладі цікаво відзначити прийом цілісного перетворення “You shall walk up the pyramids of Egypt!” - «Отакої!», що є, на наш погляд, цілком виправданим, адже читачу важко було б зрозуміти, до чого тут єгипетські піраміди.

Треба відзначити, що ідіоматичні одиниці в романі Джона Голсуорсі «Власник» відрізняються багатоманітністю як з точки зору структури та семантики, так і з точки зору стилю та текстоутворюючих функцій.

Висновок.

Наведені труднощі та особливості перекладу фразеологізмів свідчать про особливу відповідальність, необхідність компетенції лінгвістів і перекладачів. На завершення варто відзначити, що знання цих особливостей і володіння методами їх перекладу на українську мову, без сумніву, підвищує ефективність роботи з художніми текстами і дасть змогу поглибити знання студентів про культуру та традиції народу, мова якого вивчається, удосконалювати вивчення мови в оригіналі, формувати розуміння та вміння відчувати логіку мовлення, збагатити світогляд студентів, навчити їх адекватно та своєрідно відображати власні думки, використовуючи фразеологізми.

Таким чином, ми розглянули проблему відповідників образним фразеологічним одиницям оригіналу у процесі перекладу художнього твору, класифікували їх, та дослідили частотність вживання трьох базових типів відповідників, що є загальноприйнятими у мовознавстві та торкнулися практичного аспекту цієї проблеми. Також відзначена залежність частотності вживання ідіоматичних одиниць від типу художнього тексту: описовий контекст (пейзаж, портрет, інтер'єр), оповідь, пряме мовлення чи внутрішній монолог персонажів.

Використані джерела:

1. Амосова Н. М. Основы английской фразеологии / Н. М. Амосова. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1983. – 130 с.
2. Влахов С. Непереводимое в переводе / С. Влахов, С. Флорин. – М. : Международные отношения, 1980. – 352 с.
3. Комиссаров В.Н. Теория перевода / В.Н. Комиссаров. – М., 1980. – 251 с.
4. Голсуорсі Джон. Сага про Форсайтів: Трилогія: Кн.1 / Пер. з англ. О.Тереха. – Харків: Фоліо, 2006. – 335 с.
5. Galsworthy, John. The Forsyte Saga. – Moscow: Progress Publishers, 1964. – 464 с.